

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет журналістики
Кафедра журналістики та нових медіа

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

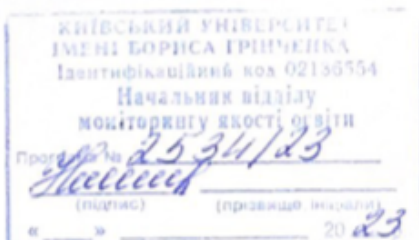
2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Професійні стандарти журналістської діяльності:
Безпека професійної діяльності журналіста**

для студентів

галузі знань: 06 Журналістика
спеціальності: 061 Журналістика
рівня освіти: першого (бакалаврського)
освітньої програми: 061.00.01 Журналістика
061.00.05 Міжнародна журналістика

Київ – 2023

Розробник: Одаренко О.В., старший викладач кафедри журналістики та нових медіа

Викладач: Одаренко О.В., старший викладач кафедри журналістики та нових медіа

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри (циклової комісії) журналістики та нових медіа

Протокол від 9 лютого 2023 року № 9

Завідувач кафедри

Інга ПОГРЕБНЯК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Журналістика»

8 лютого 2023 р.

Гарант освітньо-професійної програми

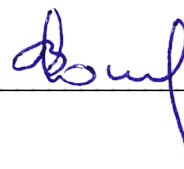

Інга ПОГРЕБНЯК

Робочу програму перевірено

9 лютого 2023 р.

Заступник декана Факультету журналістики

Вікторія

СОШИНСЬКА

Пролонговано:

на 20 ___ /20___ н.р. _____ (_____), “___” ___ 20___ р., протокол № ___
на 20 ___ /20___ н.р. _____ (_____), “___” ___ 20___ р., протокол № ___
на 20 ___ /20___ н.р. _____ (_____), “___” ___ 20___ р., протокол № ___
на 20 ___ /20___ н.р. _____ (_____), “___” ___ 20___ р., протокол № ___

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
Професійні стандарти журналістської діяльності: Безпека професійної діяльності журналіста		
	Денна	Заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	Українська
Курс	1	1
Семестр	2	2
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	2
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі	120	120
Аудиторні	42	16
модульний контроль	8	
семестровий контроль	15	
самостійна робота	55	104
форма семестрового контролю	екзамен (комплексний)	екзамен (комплексний)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Курс «Професійні стандарти журналістської діяльності: Безпека професійної діяльності журналіста» спрямований на формування у бакалаврів спеціальності «Журналістика» денної та заочної форм навчання комплексу знань та вмінь щодо безпеки професійної діяльності журналіста, зокрема, цифрової безпеки. Мета курсу полягає в ознайомленні студентів із нормативно-правовими засадами та практичними аспектами забезпечення безпеки професійної діяльності журналіста у сучасному світі, зокрема, цифрової безпеки.

Завданнями курсу є:

- формування у студентів техніки інтерпретації поняття «безпека професійної діяльності журналіста» та визначення його сутнісних характеристик у контексті «цифрового світу»;
- визначення загроз професійній діяльності журналіста та формування системних знань щодо їх видів, типів та класифікаційних ознак;
- ознайомлення студентів із нормативно-правовими засадами забезпечення безпеки професійної діяльності журналіста у сучасному світі, зокрема, у сфері цифрової безпеки;
- вироблення у студентів практичних навичок забезпечення безпеки професійної діяльності журналіста, зокрема, цифрової безпеки, у контексті актуальних викликів, ризиків та загроз.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення курсу «Професійні стандарти журналістської діяльності: Безпека професійної діяльності журналіста» **студент знатиме:**

- сутність складових безпеки професійної діяльності журналіста, зокрема, цифрової безпеки;
- сутнісні характеристики загроз професійній діяльності журналіста, зокрема, у цифровому середовищі; їх види, типи та

класифікаційні ознаки;

- нормативно-правове підґрунтя безпеки професійної діяльності журналіста, зокрема, у сфері цифрової безпеки;
- технологічні аспекти безпеки професійної діяльності журналіста, зокрема, у сфері цифрової безпеки.

Студент умітиме:

- ідентифікувати сучасні ризики та загрози в контексті безпеки професійної діяльності журналіста;
- вирізняти та ідентифікувати «цифровий рівень» ризиків та загроз в контексті безпеки професійної діяльності журналіста;
- реалізовувати ефективні стратегії, зокрема, технологічні, з мінімізації ризиків та загроз в контексті безпеки професійної діяльності журналіста;
- прогнозувати актуальні ризики та загрози в контексті безпеки професійної діяльності журналіста, зокрема, цифрової безпеки.

У результаті вивчення курсу студенти оволодівають аналітичними, комунікативними, психологічними, самоосвітніми компетенціями.

фахові:

журналістські (професійно використовувати сучасні мультимедійні технології задля успішної реалізації комунікативних стратегій у сучасній медіа сфері, професійній діяльності та особистому розвитку).

- **загальні:**
- аналітичні;
- комунікативні;
- естетичні;
- психологічні;
- самоосвітні.

Вивчення курсу формує у студентів освітньої програми 061.00.01 Журналістика такі компетенції:

Інтегральна компетенція – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціально-комунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов.

Загальні компетенції:

– **ЗК 11** – Здатність спілкуватися державною мовою.

У результаті вивчення курсу студенти набувають такі **компетенції**:

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК):

– **ФК 08** – Здатність працювати в команді, редакційному колективі, володіти соціальними навичками; відповідально виконувати професійну функцію.

Програмні результати навчання

– **ПРН- 17** – Розміщувати оперативну інформацію про свій медіа продукт на доступних інтернет-платформах.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторні					Самостійна
		Лекції	Семинар	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Модуль I. Міжнародна практика захисту журналістів у сучасному світі							
Тема 1. Безпека журналістів у сучасному світі: актуальні виклики та загрози (2 год.).	5	2					3
Тема 2. Міжнародна спільнота та захист прав журналістів (2 год.).	5		2				3
Тема 3. Нормативно-правове поле захисту прав журналістів (2 год.).	5	2					3
Тема 4. Проблеми безпеки журналістів в Україні (2 год.).	5		2				3
Тема 5. Гендерний вимір безпеки журналістів (2 год.).	4		2				2
Модульний контроль 1	2						
Разом	26	4	6				14
Модуль II. Проблеми безпеки редакцій та журналістів у цифровому середовищі							
Тема 6. Конвергентна редакція: особливості функціонування у ризиковому цифровому середовищі (2 год.).	5	2					3

Тема 7. Інструменти цифрового захисту конвергентних редакцій (2 год.).	4		2				2
Тема 8. Проблеми безпеки журналістів у ситуації світу постправди / мізоправди / реваншу пропаганди (2 год.).	4		2				2
Тема 9. Штучний інтелект як тригер новітніх викликів та загроз в журналістиці та соціальних комунікаціях (2 год.).	5	2					3
Тема 10. Загрози журналістам у соціальних мережах / виклики та загрози МетаВсесвіту (2 год.).	4		2				2
Тема 11. Цифровий інструментарій безпеки журналіста (2 год.).	5		2				3
Модульний контроль 2.	2						
Разом	29	4	8				15
Модуль III. Безпека журналістського розслідування							
Тема 12. Системний характер безпеки журналістського розслідування (2 год.).	5	2					3
Тема 13. Безпека учасників журналістського розслідування (2 год.).	4		2				2
Тема 14. Безпека журналіста-розслідувача (2 год.).	4		2				2
Тема 15. Цифрова безпека журналістського розслідування (2 год.).	5	2					3
Тема 16. «Темний інтернет» як інструмент журналістського розслідування (2 год.).	4		2				2
Тема 17. Цифровий інструментарій журналістських розслідувань (2 год.).	5		2				3
Модульний контроль 3	2						

Разом	29	4	8				15
Модуль IV. Безпека журналістів в екстремальних умовах							
Тема 18. Журналістика екстремальних ситуацій та проблеми безпеки (2 год.).	5	2					3
Тема 19. Безпека журналістів / фрілансерів / фіксерів у «гарячих точках», місцях масових заворушень та зонах стихійних лих (2 год.).	5		2				3
Тема 20. Цифрова безпека журналістів в екстремальних ситуаціях (2 год.).	4		2				2
Тема 21. Проблеми психічного здоров'я та професійного вигорання журналістів (2 год.).	5		2				3
Модульний контроль 4	2						
Разом	21	2	6				11
Підготовка та проходження контрольних заходів	15						55
Усього	120	14	28				55

4.1. Тематичний план для заочної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторні					Самостійна
		Лекції	Семинар	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Модуль I. Міжнародна практика захисту журналістів у сучасному світі							
Тема 1. Проблема безпеки журналістів у сучасному світі: глобальний та національний виміри (2 год.).		2					13
Тема 2. Нормативно-правове поле захисту прав журналістів. (2 год.).			2				13
Модуль II. Проблеми безпеки редакцій та журналістів у цифровому середовищі							
Тема 3. Гендерний вимір безпеки журналістів (2 год.).			2				13
Тема 4. Конвергентна редакція: особливості функціонування у ризиковому цифровому середовищі та інструменти цифрового захисту (2 год.).		2					13
Модуль III. Безпека журналістського розслідування							
Тема 5. Безпека журналістського розслідування у сучасному цифровому середовищі (2 год.).			2				13
Тема 6. Безпека журналістів в соціальних мережах (2 год.).			2				13
Модуль IV. Безпека журналістів в екстремальних умовах							

Тема 7. Проблеми безпеки журналістів в ситуації світу постправди / мізоправди / реваншу пропаганди (2 год.).			2				13
Тема 8. Безпека журналістів екстремальних умовах та проблеми цифрового захисту (2 год.).			2				13
Модульний контроль							
Підготовка та проходження контрольних заходів							
Усього	120	4	12				104

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Денна форма навчання

Змістовий модуль I .

Міжнародна практика захисту журналістів у сучасному світі

Лекція 1. Безпека журналістів у сучасному світі: актуальні виклики та загрози (2 год.).

Сучасний спектр викликів та загроз для представників ЗМІ. Стан глобальної безпеки журналістів у 2017 – 2023 рр. Рейтинг країн, небезпечних для журналістів. Рівень безпеки журналістів в Україні (довоєнний період – війна).

Література основна: 1, 2, 5, 6.

Література додаткова: 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 18, 21, 22, 23, 26, 27, 28, 29, 31, 43, 44, 45, 46, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72.

Семінар 1. Міжнародна спільнота та захист прав журналістів (2 год.).

Література основна: 1, 2, 5.

Література додаткова: 10,15, 16, 19, 21, 22, 23, 35, 42, 43, 44, 47, 49, 59, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72.

Лекція 2. Нормативно-правове поле захисту прав журналістів (2 год.).

Міжнародне право та захист прав журналістів. Європейське законодавство та медіа. Українське правове поле і проблема безпеки журналістів (оновлення нормативно-правових норм щодо прав, та захисту журналістів за умов війни в Україні). Актуальні тенденції розвитку правових норм щодо захисту журналістів у міжнародному праві.

Література основна: 1, 3, 5, 6.

Література додаткова: 9, 10, 13, 15, 16, 17, 18,19, 20, 22, 23, 25, 35, 42, 43, 44, 47, 48, 49, 50, 59, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72.

Семінар 2. Проблеми безпеки журналістів в Україні (2 год.).

Література основна: 5, 6.

Література додаткова: 9, 13, 18, 20, 23, 25, 35, 36, 44, 47, 48, 50, 68, 69, 70, 71, 72.

Семінар 3. Гендерний вимір безпеки журналістів (2 год.).

Література основна: 1, 3.

Література додаткова: 10, 15, 17, 19, 22, 23, 34, 35, 39, 42, 43, 44, 47, 49, 54, 59, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72.

Змістовий модуль II.

Проблеми безпеки редакцій та журналістів у цифровому середовищі

Лекція 3. Конвергентна редакція: особливості функціонування у ризиковому цифровому середовищі (2 год.).

Виклики та ризики для конвергентної редакції (додатки для оцінки ризиків). Стратегії цифрової безпеки в контексті нових бізнес-та редакційних

моделей ЗМІ. Виміри цифрової безпеки для конвергентних редакцій.
Штучний інтелект та конвергентна редакція: перспективи, виклики, загрози.

Література основна: 3, 4, 7.

Література додаткова: 8, 10, 11, 12, 19, 24, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 51, 54, 55, 56, 57, 59, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72.

Семінар 4. Інструменти цифрового захисту конвергентних редакцій (2 год.).

Література основна: 3, 4, 7.

Література додаткова: 10, 11, 19, 24, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 51, 54, 55, 56, 57, 59, 67, 68, 69, 70, 71, 72.

Семінар 5. Проблеми безпеки журналістів у ситуації світу постправди / мізоправди / рваншу пропаганди (2 год.).

Література основна: 1, 2, 4, 7.

Література додаткова: 11, 12, 19, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 39, 43, 44, 45, 46, 47, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 62, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72.

Лекція 4. Штучний інтелект як тригер новітніх викликів та загроз в журналістиці та соціальних комунікаціях (2 год.).

Поняття штучного інтелекту. Технології «м'якого» і «жорсткого» штучного інтелекту. Проблема «цифрової влади / цифрового тоталітаризму». Генеративний штучний інтелект в журналістиці: переваги і недоліки. Штучний інтелект і проблеми безпеки у медіа середовищі; проблема «червоної кнопки» для «високих технологій».

Література основна: 1, 7.

Література додаткова: 12, 24, 29, 68, 69, 70, 71, 72.

Семінар 6. Загрози журналістам у соціальних мережах (2 год.).

Література основна: 1, 2, 4, 7.

Література додаткова: 10, 11, 17, 28, 30, 31, 32, 34, 41, 43, 45, 46, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 60, 61, 65, 68, 69, 70, 71, 72.

Семінар 7. Цифровий інструментарій безпеки журналіста (2 год.)

Література основна: 1, 2, 3, 4, 7.

Література додаткова: 9, 10, 11, 12, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 34, 39, 40, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72.

Змістовий модуль III.

Безпека журналістського розслідування

Лекція 5. Системний характер безпеки журналістського розслідування (2 год.).

Зміст і структура журналістського розслідування. Актуальність журналістських розслідувань у сучасному світі. Транскордонні журналістські розслідування. «Гучні» журналістські розслідування (журналістські розслідування військових злочинів; журналістські розслідування щодо політичних режимів та корупції). Проблема системного характеру безпеки журналістського розслідування.

Література основна: 1, 2, 3, 4, 7.

Література додаткова: 8, 10, 12, 14, 19, 22, 23, 25, 30, 31, 32, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 45, 46, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 66, 67, 68, 70, 71, 72.

Семінар 8. Безпека учасників журналістського розслідування (2 год.).

Література основна: 1, 2, 3, 4, 7.

Література додаткова: 8, 10, 12, 14, 19, 22, 23, 25, 30, 31, 32, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 45, 46, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 66, 67, 69, 70, 71, 72.

Семінар 9. Безпека журналіста-розслідувача (2 год.)

Література основна: 1, 2, 3, 4, 7.

Література додаткова: 8, 10, 12, 14, 19, 22, 23, 25, 30, 31, 32, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 45, 46, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 66, 67, 68, 69, 71, 72.

Лекція 6. Цифрова безпека журналістського розслідування (2 год.).

Інтернет як простір сучасних журналістських розслідувань. Інформаційні загрози та ризики журналістського розслідування. Цифрові загрози при транскордонних журналістських розслідуваннях. Використання «темного інтернету» (Dark Web) в журналістських розслідуваннях.

Література основна: 1, 2, 3, 4, 7.

Література додаткова: Література додаткова: 8, 10, 12, 14, 19, 22, 23, 25, 30, 31, 32, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 45, 46, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72.

Семінар 10. «Темний інтернет» як інструмент журналістських розслідувань (2 год.).

Література основна: 1, 2, 3, 4, 7.

Література додаткова: 40, 53, 60, 61, 68, 69, 70, 71, 72.

Семінар 11. Цифровий інструментарій журналістських розслідувань (2 год.).

Література основна: 1, 2, 3, 4, 7.

Література додаткова: 8, 10, 12, 14, 19, 22, 23, 25, 30, 31, 32, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 45, 46, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 66, 67, 68, 70, 71, 72.

Змістовий модуль IV. Безпека журналістів в екстремальних умовах

Лекція 7. Журналістика екстремальних ситуацій та проблеми безпеки (2 год).

Поняття та види екстремальних ситуацій; специфіка журналістики екстремальних ситуацій. Цифрові гаджети в екстремальних ситуаціях: пам'ятка для журналіста. Використання сучасних інфокомунікаційних технологій в журналістиці екстремальних ситуацій. Особливості цифрового захисту журналістів в екстремальних ситуаціях.

Література основна: 1, 3, 5, 6.

Література додаткова: 9, 10, 14, 19, 22, 23, 25, 30, 33, 36, 39, 41, 43, 44, 46, 47, 48, 49, 58, 59, 63, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72.

Семінар 12. Безпека журналістів / фрілансерів / фіксерів у «гарячих точках», місцях масових заворушень та зонах стихійних лих (2 год.).

Література основна: 3, 5, 6.

Література додаткова: 9, 10, 14, 19, 22, 23, 25, 30, 33, 36, 39, 41, 43, 44, 46, 47, 48, 49, 58, 59, 63, 64, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72.

Семінар 13. Цифрова безпека журналістів в екстремальних ситуаціях (2 год.).

Література основна: 1, 3, 5, 6.

Література додаткова: 10, 14, 19, 22, 23, 25, 30, 33, 36, 39, 41, 43, 44, 46, 47, 54, 55, 56, 57, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72.

Семінар 14. Проблеми психічного здоров'я та професійного вигорання журналістів (2 год.).

Література основна: 1, 3, 5, 6.

Література додаткова: 10, 17, 19, 22, 23, 25, 30, 31, 33, 36, 39, 43, 44, 46, 47, 48, 58, 59, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

Денна форма навчання

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кіл-ть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	Максимальна кіл-ть балів	Кількість одиниць	Максимальна кіл-ть балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2
Відвідування семінарів	1	3	3	4	4
Робота на семінарі	10	3	30	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25	6	30
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Вид діяльності студента	Максимальна кіл-ть балів за одиницю	Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	Максимальна кіл-ть балів	Кількість одиниць	Максимальна кіл-ть балів
Відвідування лекцій	1	2	2	1	1
Відвідування семінарів	1	4	4	3	3

Робота на семінарі	10	4	40	3	30
Виконання завдань для самостійної роботи	5	6	30	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Всього			180		180
Максимальна кількість балів	360				
Розрахунок коефіцієнта	$360 / 60 = 6$				

Заочна форма навчання

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1		
Відвідування семінарів	1	1	1	2	2
Робота на семінарі	10	1	10	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10
Виконання модульної роботи					

Вид діяльності студента	Максимальна кіл-ть балів за одиницю	Модуль 3		Модуль 4	
		кіл-ть одиниць	Максимальна кіл-ть балів	Кіл-ть одиниць	Максимальна кіл-ть балів
Відвідування лекцій	1	1	1		
Відвідування семінарів	1	1	1	2	2
Робота на семінарі	10	1	10	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10
Виконання модульної роботи					
Всього	34	10	44	12	64
Максимальна кількість балів	108				
Розрахунок коефіцієнта	$108 / 60 = 1,8$				

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Денна форма навчання

Змістовий модуль I. Міжнародна практика захисту журналістів у сучасному світі

Тема 1. Безпека журналістів у сучасному світі: актуальні виклики та загрози

Створити інфографіку щодо стану глобальної безпеки журналістів у 2017 – 2023 рр. Створити лонгрід щодо політичних, економічних, соціокультурних та релігійних причин підвищення рівня насильства проти журналістів в світі. На підставі інфокомунікаційних технологій / електронних платформ створити «мапу» загроз для журналістів в Україні (2017 – 2023 рр.).

Тема 2. Міжнародна спільнота та захист прав журналістів

Розглянути у режимі панельної дискусії проблему глобального цифрового захисту журналістів, змодельовавши роботу однієї з міжнародних інституцій (інституція обирається довільно). Визначити глобальні ініціативи щодо цифрового захисту журналістів (від імені представників певної міжнародної інституції (інституція обирається довільно). Сформулювати міжнародні рекомендації щодо підвищення рівня цифрової безпеки працівників ЗМІ.

Тема 3. Нормативно-правове поле захисту прав журналістів

Розглянути рівень безпеки журналістів у країнах різних регіонів (країну обрати на вибір). Визначити причини насильства проти журналістів у країні, обраній для аналізу. На підставі аналізу «Великих даних (Big data) політичної та соціально-економічної тематики запропонувати комплекс заходів з посилення безпеки журналістів у країні, обраній для аналізу.

Тема 4. Проблеми безпеки журналістів в Україні

Проаналізувати «електронний профіль» українського журналіста (фігура журналіста обирається довільно). Визначити потенціальні загрози «електронній особистості» даного конкретного журналіста. Запропонувати комплекс заходів безпеки щодо захисту «електронної особистості» конкретного журналіста.

Тема 5. Гендерний вимір безпеки журналістів

Створити інфографіку щодо гендерного рівня безпеки журналістів в Україні. Створити «електронну» мапу актуальних он-лайн загроз для жінок-журналістів в Україні. Сформулювати рекомендації щодо посилення захисту жінок-журналістів в Україні, зокрема, під час воєнних дій.

Змістовий модуль II. Проблеми безпеки редакцій та журналістів у цифровому середовищі

Тема 6. Конвергентна редакція: особливості функціонування у ризиковому цифровому середовищі

На підставі сучасних аналітичних методик оцінити ризики конвергентних редакцій. У контексті виявлених ризиків, сформулювати стратегії цифрової безпеки для конвергентних редакцій видань економічної спрямованості. Запропонувати концепцію цифрової безпеки для конвергентної редакції видання суспільно-політичної спрямованості.

Тема 7. Інструменти цифрового захисту конвергентних редакцій

На підставі конкретних прикладів функціонування сучасних ЗМІ проаналізувати варіанти кібератак на редакції та технології їх реалізації (приклади обираються довільно). Візуалізувати дані за посередництво інфографіки. На підставі конкретних прикладів функціонування сучасних ЗМІ проаналізувати технології «електронного шпигунства», фішингові атаки та атаки на веб-сайти редакцій (приклади обираються довільно). Проаналізувати ступінь ефективності заходів з мінімізації даних загроз. Сформулювати пропозиції для фахового тренінгу щодо цифрового захисту редакцій ЗМІ в Україні.

Тема 8. Проблеми безпеки журналістів у ситуації світу постправди / мізоправди / реваншу пропаганди

На підставі конкретних фейкових кампаній проаналізувати картину світу часів пост-правди / мізоправди / реваншу ідеології, що відтворюється у

ЗМІ (фейкова кампанія у ЗМІ обирається довільно). Проаналізувати міжнародні антифейкові законодавчі ініціативи на предмет їх ефективності. Сформулювати антифейкові законодавчі ініціативи, що відповідають українським соціально-політичним та економічним реаліям. Проаналізувати вплив фейків у популярних соціальних мережах на політичне та соціально-економічне життя в Україні (фейкова кампанія обирається довільно).

Тема 9. Штучний інтелект як тригер новітніх викликів та загроз в журналістиці та соціальних комунікаціях

Проаналізувати варіанти використання штучного інтелекту у сучасній медіа сфері. Визначити спектр викликів та загроз, зумовлених штучним інтелектом для журналістів та редакцій. Сформулювати рекомендації для медіа спільноти з мінімізації викликів та загроз, згенерованих штучним інтелектом (технологічний, правовий, етичний виміри).

Тема 10. Загрози журналістам у соціальних мережах / виклики та загрози МетаВсесвіту

Проаналізувати інформаційну присутність конкретного журналіста (фігура журналіста обирається довільно) та ідентифікуйте особистісні загрози для даної конкретної особи у соціальних мережах. На підставі сучасних інфокомунікаційних технологій запропонувати комплекс заходів з контролю за особистісною інформацією журналістів в соціальних мережах. Сформулювати тематику фахового тренінгу із захисту он-лайн-активності журналістів.

Тема 11. Цифровий інструментарій безпеки журналіста

Запропонувати авторський медіа проект, в якому би використовувалися «хмарні технології». Спрогнозувати напрями та зміст цифрових атак на авторський медіа проект / учасників даного медіа проекту при зберіганні інформації у: а) приватній хмарі; б) публічній хмарі» ; в)

приватно-публічній хмарі. Запропонувати стратегії забезпечення цифрової безпеки учасників авторського медіа проекту, в якому би використовувалися «хмарні технології».

Змістовий модуль III. Безпека журналістського розслідування

Тема 12. Системний характер безпеки журналістського розслідування

Обрати журналістське розслідування в Україні та проаналізувати ступінь цифрового захисту його учасників (розслідування обирається довільно). Визначити спектр он-лайн загроз для учасників обраного журналістського розслідування. Сформулювати рекомендації щодо підвищення рівня цифрової безпеки учасників журналістських розслідувань в Україні.

Тема 13. Безпека учасників журналістського розслідування

Запропонувати власну тематику транскордонного журналістського розслідування. Для запропонованого транскордонного журналістського розслідування у тестовому режимі використати міжнародні та національні он-лайн ресурси. Для запропонованого транскордонного журналістського розслідування у тестовому режимі використати засоби цифрового захисту.

Тема 14. Безпека журналіста-розслідувача

Проаналізувати конкретне журналістське розслідування на предмет цифрової безпеки журналістів-розслідувачів (журналістське розслідування обирається довільно). Критерії аналізу: своєчасність, комплексність, повнота, тривалість. Аналізуючи конкретне журналістське розслідування, визначити помилки у цифровому захисті журналістів-розслідувачів. Запропонувати стратегії цифрової безпеки для журналістів – учасників

трансграничних розслідувань від України (спектр інфокомунікаційних технологій та сучасних гаджетів).

Тема 15. Цифрова безпека журналістського розслідування

Проаналізувати реальні приклади компрометації українських журналістів у соціальних мережах. Визначити рівень заходів, спрямованих на мінімізацію репутаційних та іміджевих загроз в українському медіа просторі. Розробити тематику та контент тренінгового ролику з даних питань для Національної спілки журналістів України.

Тема 16. «Темний інтернет» як інструмент журналістського розслідування

Проаналізувати наявні уявлення / міф про «темний інтернет». Проаналізувати конкретне журналістське розслідування (обирається довільно) на предмет правомірності використання «темного інтернету» як джерела інформації. Визначити вимоги щодо цифрового захисту журналістів у даному контексті.

Тема 17. Цифровий інструментарій журналістських розслідувань

Сформулювати тематику власного журналістського розслідування. У тестовому режимі використати інструменти для пошуку документів / аналізу баз даних. У тестовому режимі використати інструменти інтерпретації / візуалізації даних та технології цифрової безпеки при роботі з даними.

Змістовий модуль IV. Безпека журналістів в екстремальних умовах

Тема 18. Журналістика екстремальних ситуацій та проблеми безпеки

Проаналізувати рівень цифрового захисту журналістів при висвітленні конкретної екстремальної ситуації (обрати довільно). Запропонувати набір

цифрових гаджетів, що сталися би журналістові при нагоді у даній екстремальній ситуації. Обґрунтувати вибір гаджетів. Запропонувати спектр інфокомунікаційних технологій, що сталися би журналістові при нагоді у даній екстремальній ситуації. Обґрунтувати вибір технологій.

Тема 19. Безпека журналістів / фрілансерів / фіксерів на війні, у «гарячих точках», місцях масових заворушень та зонах стихійних лих

На конкретних прикладах проаналізувати позитивні / негативні наслідки застосування електронного інструментарію для роботи журналістів-фрілансерів та фіксерів під час роботи на війні та у «гарячих точках». Протестувати електронний інструментарій, призначений для роботи журналістів-фрілансерів та фіксерів у «гарячих точках». Проаналізувати у тестовому режимі можливість цифрового захисту фотожурналістів під час роботи у загрозованих ситуаціях.

Тема 20. Цифрова безпека журналістів в екстремальних ситуаціях

На конкретних прикладах проаналізувати рівень та можливість цифрового захисту журналістів у зонах стихійних лих та під час масових заворушень. Протестувати цифрові інструменти та платформи, призначені для роботи журналістів у зонах стихійних лих та під час масових заворушень. Розробити тренінг з цифрового захисту журналістів у зонах стихійних лих та під час масових заворушень для Національної спілки журналістів України (НСЖУ).

Тема 21. Проблеми психічного здоров'я та професійного вигорання журналістів

Проаналізувати особливості комунікації з представниками уразливих верств (жертви війни, жертви стихійних лих, жінки, які зазнали насильства). Визначити типові помилки такої комунікації та запропонувати шляхи її

поліпшення. Запропонувати рекомендації щодо підтримки психічного здоров'я та запобігання професійному вигоранню.

Заочна форма навчання

Змістовий модуль I.

Міжнародна практика захисту журналістів у сучасному світі

Тема 1. Проблема безпеки журналістів у сучасному світі: глобальний та національний виміри.

Створити інфографіку щодо стану глобальної безпеки журналістів у 2017 – 2023 рр. Створити лонгрід щодо політичних, економічних, соціокультурних та релігійних причин підвищення рівня насильства проти журналістів в світі. На підставі інфокомунікаційних технологій / електронних платформ створити «мапу» загроз для журналістів в Україні (2017 – 2023 рр.).

Тема 2. Нормативно-правове поле захисту прав журналістів.

Розглянути у режимі панельної дискусії проблему глобального цифрового захисту журналістів, змодельовавши роботу однієї з міжнародних інституцій (інституція обирається довільно). Визначити глобальні ініціативи щодо цифрового захисту журналістів (від імені представників певної міжнародної інституції (інституція обирається довільно)). Сформулювати міжнародні рекомендації щодо підвищення рівня цифрової безпеки працівників ЗМІ.

Змістовий модуль II.

Проблеми безпеки редакцій та журналістів у цифровому середовищі

Тема 3. Гендерний вимір безпеки журналістів.

Створити інфографіку щодо гендерного рівня безпеки журналістів в Україні. Створити «електронну» мапу актуальних он-лайн загроз для жінок-журналістів в Україні. Сформулювати рекомендації щодо посилення захисту жінок-журналістів в Україні.

Тема 4. Конвергентна редакція: особливості функціонування у ризиковому цифровому середовищі та інструменти цифрового захисту.

На підставі сучасних аналітичних методик оцінити ризики конвергентних редакцій (конвергентна редакція обирається довільно). У контексті виявлених ризиків, сформулювати стратегії цифрової безпеки для конвергентних редакцій видань економічної спрямованості (конвергентна редакція обирається довільно). Запропонувати концепцію цифрової безпеки для конвергентної редакції видання суспільно-політичної спрямованості (конвергентна редакція обирається довільно).

Змістовий модуль III. Безпека журналістського розслідування

Тема 5. Безпека журналістського розслідування у сучасному цифровому середовищі.

Обрати журналістське розслідування в Україні та проаналізувати ступінь цифрового захисту його учасників (розслідування обирається довільно). Визначити спектр он-лайн загроз для учасників обраного журналістського розслідування. Сформулювати рекомендації щодо підвищення рівня цифрової безпеки учасників журналістських розслідувань в Україні.

Тема 6. Безпека журналістів в соціальних мережах.

Порівняти рівень захищеності персональних даних у популярних соціальних мережах. Сформулювати вимоги рольової гри «злодій – журналіст у соціальних мережах» з метою відпрацювання навиків захисту

персональних акаунтів. Запропонувати рекомендації щодо мінімізації загроз у соціальних мережах для журналістів.

Змістовий модуль IV. Безпека журналістів в екстремальних умовах

Тема 7. Проблеми безпеки журналістів в ситуації світу пост правди / мізоправди / реваншу пропаганди.

На підставі конкретних фейкових компаній проаналізувати картину світу часів пост-правди, що відтворюється у ЗМІ (фейкова компанія у ЗМІ обирається довільно). Проаналізувати міжнародні антифейкові законодавчі ініціативи на предмет їх ефективності. Сформулювати антифейкові законодавчі ініціативи, що відповідають українським соціально-політичним та економічним реаліям. Проаналізувати вплив фейків у популярних соціальних мережах на політичне та соціально-економічне життя в Україні (фейкова компанія обирається довільно).

Тема 8. Безпека журналістів екстремальних умовах та проблеми цифрового захисту.

Проаналізувати рівень цифрового захисту журналістів при висвітленні конкретної екстремальної ситуації (обрати довільно). Запропонувати набір цифрових гаджетів, що сталися би журналістові при нагоді у даній екстремальній ситуації. Обґрунтуйте вибір гаджетів. Запропонувати спектр інфокомунікаційних технологій, що сталися би журналістові при нагоді у даній екстремальній ситуації. Обґрунтуйте вибір технологій.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Кожна самостійна робота оцінюється у 5 балів. Максимальне розкриття питання та виконання практичних завдань гарантує студентові отримання високої оцінки, що пізніше буде врахована у загальний рейтинг під час складання навчальної дисципліни на сесії.

Критерії оцінювання відповіді:

- відповідність змісту;
- повнота і ґрунтовність викладу;
- доказовість і логічність викладу;
- термінологічна коректність;
- здатність до обґрунтування висновків;
- володіння нормами літературної мови і культури письмової

відповіді.

6.3. Форма проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульна контрольна робота №1 (2 год.)

Модульна контрольна робота проводиться у письмовому вигляді / онлайн формах у форматі розгорнутих відповідей на поставлені завдання.

Тема: Загрози для журналістів у соціальній мережі Facebook.

Завдання: Проаналізувати загрози для журналістів у соціальній мережі Facebook. Ідентифікувати маркери загроз. Визначити стратегії нівелювання таких загроз.

Модульна контрольна робота №2 (2 год.)

Модульна контрольна робота проводиться у письмовому вигляді / онлайн формах у форматі розгорнутих відповідей на поставлені завдання.

Тема: Загрози для журналістів у соціальній мережі Instagram.

Завдання: Проаналізувати загрози для журналістів у соціальній мережі Instagram. Ідентифікувати маркери загроз. Визначити стратегії нівелювання таких загроз.

Модульна контрольна робота №3 (2 год.)

Модульна контрольна робота проводиться у письмовому вигляді / онлайн формах у форматі розгорнутих відповідей на поставлені завдання.

Тема: Загрози для журналістів у соціальній мережі TikTok.

Завдання: Проаналізувати загрози для журналістів у соціальній мережі TikTok. Ідентифікувати маркери загроз. Визначити стратегії нівелювання таких загроз.

Модульна контрольна робота №4 (2 год.)

Модульна контрольна робота проводиться у письмовому вигляді / онлайн формах у форматі розгорнутих відповідей на поставлені завдання.

Тема: Загрози для журналістів у соціальній мережі Twitter.

Завдання: Проаналізувати загрози для журналістів у соціальній мережі Twitter. Ідентифікувати маркери загроз. Визначити стратегії нівелювання таких загроз.

Критерії оцінювання:

1. Максимальна оцінка за відповідь на кожному модульному контролі – 25 балів.
2. Відповіді мають відповідати таким критеріям:
  - відповідність змісту;
  - повнота і ґрунтовність викладу;
  - доказовість і логічність викладу;
  - термінологічна коректність;
  - здатність до обґрунтування висновків;
  - володіння нормами літературної мови і культури письмової відповіді.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Професійні стандарти журналістської діяльності: Безпека професійної діяльності журналіста» оцінюються за системою, в основу якої покладено принцип коопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100. Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види контролю й принципи їх оцінювання.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** аналітичне завдання.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

Блок з дисципліни «Професійні стандарти журналістської діяльності: Безпека професійної діяльності журналіста»

Курс	1 курс
Спеціальність	061 «Журналістика»
Освітня програма:	061.00.05. Міжнародна журналістика
Форма проведення	Комплексний іспит проходить у вигляді письмового тестування в ЕНК. Кожне питання оцінюється в 1 бал. 40 тестових питань – 40 балів. У результаті – студенти мають можливість отримати максимальну кількість балів – 40 балів.
Тривалість проведення:	1 год. 20 хв.
Максимальна кількість балів:	40 балів
Критерії оцінювання	40-38 – відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками 37-35 – достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок 34-30 – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок

	<p>29-25 – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності</p> <p>24-20 – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)</p> <p>19-1 – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання</p>
Перелік допоміжних матеріалів	Див. список рекомендованої літератури навчальної програми «Професійні стандарти журналістської діяльності: Безпека професійної діяльності журналіста»
Орієнтовний перелік питань:	<p>1. До специфічного спектру онлайн атак проти жінок-журналістів відноситься: (оберіть три відповіді):</p> <p>a) погрози на підставі приналежності до певної раси;</p> <p>b) погрози згвалтуванням;</p> <p>c) погрози викрадення журналістських матеріалів;</p> <p>d) погрози викрадення журналістки.</p> <p>2. Діпфейк – це: (оберіть одну відповідь):</p> <p>a) методика синтезу зображення людини, яка базується на штучному інтелекті.</p> <p>b) одиниця пошуку в інтернеті.</p> <p>c) новий вид медіа контенту.</p> <p>d) рекламний прийом в інтернеті.</p>

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, складання модульних контрольних робіт та інших видів контролю.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на лабораторних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Надайте визначення поняття *«цифрова безпека»* та охарактеризуйте його сутнісні риси.
2. Проаналізуйте сучасний *спектр викликів та загроз* для представників ЗМІ.
3. Проаналізуйте сучасний стан *безпеки журналістів* в світі.
4. Охарактеризуйте проблему *«регіоналізації»* злочинів проти журналістів.
5. Визначте спектр *он-лайн атак* проти жінок-журналістів.
6. Охарактеризуйте *проблему насильства* проти *жінок-журналістів* у світлі міжнародних дискусій.
7. Визначте *гендерні аспекти безпеки журналістів* у сучасному світі.
8. Визначте рівень *безпеки журналістів* в Україні.
9. Проаналізуйте *проблему безкарності* в контексті *безпеки журналістської діяльності*.
10. Визначте *міжнародні інституції із захисту прав журналістів* та охарактеризуйте специфіку їх діяльності.

11. Охарактеризуйте *глобальні ініціативи* щодо безпеки журналістів.
12. Охарактеризуйте *міжнародні рекомендації* щодо підвищення рівня безпеки працівників ЗМІ.
13. Проаналізуйте *виклики та ризики* для конвергентної редакції.
14. Проаналізуйте *виміри цифрової безпеки* для конвергентних редакцій.
15. Визначте *інструменти ідентифікації особистісних загроз*.
16. Охарактеризуйте *цифровий захист* джерел інформації.
17. Визначте *актуальні загрози редакційним бізнес-моделям*.
18. Визначте *стратегії цифрової безпеки* в контексті нових бізнес-та редакційних моделей ЗМІ.
19. Класифікуйте *кібератаки на редакції*.
20. Визначте шляхи протидії «електронному» шпигунству (ефективне кодування) та *фішинговим атакам* у редакціях.
21. Охарактеризуйте *атаки на веб-сайти журналістів / редакцій* та можливості ефективного захисту.
22. Охарактеризуйте *вплив фейків на політичні процеси* у сучасному світі.
23. Визначте *фейки* як інструмент сучасної *гібридної інформаційної війни*.
24. Охарактеризуйте *феномен дінфейків* та його вплив на сучасне медіа середовище.
25. Охарактеризуйте *законодавчі антифейкові ініціативи*.
26. Охарактеризуйте редакційні політики з нівелювання *фейків*.
27. Охарактеризуйте *проекти категорії «Стоп-фейк»* з точки зору мети та результативності.
28. Охарактеризуйте *антифейковий тренд в соціальних мережах*.
29. Охарактеризуйте *переваги / загрози використання технологій «м'якого» штучного інтелекту* у сучасній журналістиці
30. Проаналізуйте *наслідки «карикатурних скандалів»* для сучасних медіа.
31. Охарактеризуйте *цифровий захист журналістів* у зв'язку з «карикатурними скандалами».

32. Визначте *цифрові атаки на журналістів* при роботі з «*Великими даними*» (*Big date*).
33. Охарактеризуйте інструменти та стратегії *цифрової безпеки журналістів* при роботі з «*Великими даними*».
34. Охарактеризуйте правила *безпечного зберігання інформації* в «*хмарах*».
35. Визначте специфіку *захисту інформації* в «*хмарах*».
36. Охарактеризуйте *проблеми зберігання конфіденційності* при користування «*хмарними технологіями*».
37. Охарактеризуйте створення «*електронного профілю*» журналіста на підставі даних *соціальної інженерії*.
38. Охарактеризуйте загрози *персональним даним журналіста*.
39. Охарактеризуйте *вірусну природу сайтів соціальних мереж*.
40. Охарактеризуйте засоби контролю за *особистісною інформацією* в *соціальних мережах*.
41. Охарактеризуйте можливості *захисту он-лайн-активності журналіста*.
42. Визначте інструменти *ідентифікації особистісних загроз* в *соціальних мережах / специфіка загроз у Метавсесвіті*.
43. Охарактеризуйте *цифровий інструментарій* запобіганню *он-лайн стеженню* за журналістами.
44. Визначте *інструменти шифрування даних*.
45. Визначте *інформаційні загрози та ризики журналістського розслідування*.
46. Проаналізуйте *цифрові загрози* при *трансграничних журналістських розслідуваннях*.
47. Охарактеризуйте способи *захисту обміну даними та забезпечення захищеного листування журналістів-учасників трансграничних розслідувань*.

48. Визначте міжнародні та національні он-лайн ресурси для трансграничних журналістських розслідувань.
49. Охарактеризуйте цифрову безпеку учасників трансграничних журналістських розслідувань.
50. Проаналізуйте можливості використання «темного інтернету» (*Dark Web*) в журналістських розслідуваннях.
51. Охарактеризуйте способи забезпечення безпеки журналістів в «темному інтернеті» (*Dark Web*).
52. Охарактеризуйте цифрову безпеку при роботі з даними.
53. Охарактеризуйте інструменти для пошуку документів / аналізу баз даних.
54. Охарактеризуйте інструменти інтерпретації / візуалізації даних.
55. Охарактеризуйте стратегії захисту від фішингових атак (рівні «комп'ютер / ноутбук / планшет / смартфон / айфон»).
56. Охарактеризуйте наслідки для журналістів при крадіжці акаунту.
57. Визначте стратегії та інструменти запобігання крадіжці акаунтів журналістів в соціальних мережах.
58. Охарактеризуйте техніки компрометації журналістів в соціальних мережах.
59. Охарактеризуйте способи протидії шантажу та погрозам журналістам в соціальних мережах.
60. Охарактеризуйте «мову ненависті» («хейт») в контексті актуальних загроз в соціальних мережах.
61. Охарактеризуйте практику боротьби з «мовою ненависті» («хетом») у соціальних мережах.
62. Охарактеризуйте можливості використання сучасних інфокомунікаційних технологій в журналістиці екстремальних ситуацій.
63. Охарактеризуйте особливості цифрового захисту журналістів в екстремальних ситуаціях.
64. Охарактеризуйте додатки для безпеки журналістів, які працюють у

небезпечних зонах.

65. Визначте *електронний інструментарій* для роботи *журналістів-фрілансерів* та *фіксерів* у *«гарячих точках»*.

66. Охарактеризуйте *гаджети* для роботи *журналістів-фрілансерів* та *фіксерів* у *«гарячих точках»*.

67. Охарактеризуйте *додатки* для *безпеки журналістів*, які працюють у *небезпечних зонах*.

68. Визначте специфіку *цифрового захисту фотожурналістів* під час роботи у *загрозливих ситуаціях*.

69. Визначте *цифрові інструменти* та *платформи* для роботи журналістів у *зонах стихійних лих* та під час *масових заворушень*.

70. Охарактеризуйте *цифрову безпеку* журналістів у *зонах стихійних лих*.

71. Охарактеризуйте *цифрову безпеку* фіксерів у *зонах стихійних лих*.

72. Охарактеризуйте *цифровий захист* журналістів при висвітленні *масових заворушень*.

73. Проаналізуйте можливості використання *«Великих даних» (Big data)* для боротьби з *внутрішніми загрозами* у *журналістських колективах*.

74. Визначте *стратегію захисту корпоративних мереж* редакцій / журналістських колективів.

Приблизний екзаменаційний тест

(за блоком «Професійні стандарти журналістської діяльності:

Безпека професійної діяльності журналіста»)

1. До специфічного спектру онлайн атак проти жінок-журналістів відноситься:

(оберіть три відповіді):

а) погрози на підставі приналежності до певної раси;

б) погрози згвалтуванням;

- c) погрози викрадення журналістських матеріалів;
- d) погрози викрадення журналістки.

2. Проблема безкарності – це:

(оберіть одну відповідь):

- a) відсутність покарання за загибель журналістів / порушення прав журналістів;
- b) відсутність спеціальних норм щодо захисту журналістів в національному праві;
- c) проблема порушення етичних норм в інтернеті;
- d) перешкоджання діяльності журналіста за шендерною ознакою.

3. Діпфейк – це:

(оберіть одну відповідь):

- a) методика синтезу зображення людини, яка базується на штучному інтелекті;
- b) одиниця пошуку в інтернеті;
- c) новий вид медіа контенту;
- d) рекламний прийом в інтернеті.

4. Хейт – це:

(оберіть одну відповідь):

- a) агресивна поведінка в інтернеті проти жінок-журналістів;
- b) практикування агресивних висловлювань, які принижують чи дискредитують людину або групу осіб за ознакою раси (расизм), національності, політичних поглядів, релігії, статі (сексизм), сексуальної орієнтації (гомо-, біфобія), або гендерної ідентичності (трансфобія).
- c) назва шпигунської програми в інтернеті;
- d) розділ міжнародного права щодо злочинів проти журналістів.

7. Навчально-методична картка дисципліни

Денна форма навчання

Разом: 120 год., з них: лекційні – 14 год., семінари – 28 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 55 год.

Тиждень	I	II	III		IV	V
Модулі	Змістовий модуль I. Міжнародна практика захисту журналістів у сучасному світі					
Лекції	1				2	
Дати						
Теми лекцій	Безпека журналістів у сучасному світі: актуальні виклики та загрози – 1 бал				Нормативно-правове поле захисту прав журналістів - 1 бал	
Теми семінарів		Міжнародна спільнота та захист прав журналістів – 10 + 1 бал			Проблеми безпеки журналістів в Україні – 10+ 1 бал	Гендерний вимір безпеки журналістів – 10+ 1 бал
Самостійна робота	Самостійна робота до Тем 1 – 5 балів.	Самостійна робота до Тем 2 – 5 балів.		Самостійна робота до Тем 3 – 5 балів.	Самостійна робота до Тем 4 – 5 балів.	Самостійна робота до Тем 5 – 5 балів.
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)					

Тиждень	I	II	III		IV	V
Модулі	Змістовий модуль II. Проблеми безпеки редакцій та журналістів у цифровому середовищі					

Лекції	1			2		
Дати						
Теми лекцій	Конвергентна редакція: особливості функціонування у ризиковому цифровому середовищі - 1 бал.			Штучний інтелект як тригер новітніх викликів та загроз в журналістиці та соціальних комунікаціях - 1 бал		
Теми семінарів		Інструменти цифрового захисту конвергентних редакцій – 10+ 1 бал	Проблеми безпеки журналістів у ситуації світу постправди / мізоправди / реваншу пропаганди – 10+ 1 бал		Загрози журналістам у соціальних мережах – 10+ 1 бал	Цифровий інструментарій безпеки журналіста – 10+ 1 бал .
Самостійна робота	Самостійна робота до Тем 6 – 5 балів.	Самостійна робота до Тем 7 – 5 балів.	Самостійна робота до Тем 8 – 5 балів.	Самостійна робота до Тем 9 – 5 балів.	Самостійна робота до Тем 10 – 5 балів.	Самостійна робота до Тем 11 – 5 балів.
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 2 (25 балів)					

Тиждень	I	II	III	IV	V
Модулі	Змістовий модуль III. Безпека журналістського розслідування				
Лекції	1			2	
Дати					
Теми лекцій	Системний характер безпеки журналістського розслідування -1 бал.			Цифрова безпека журналістського розслідування - 1 бал	

Теми семінарів		Безпека учасників в журналістського розслідування - 10+ 1 бал	Безпека журналіста-розслідувача - 10+ 1 бал		«Темний інтернет» як інструмент журналістського розслідування – 10+ 1 бал	Цифровий інструментарій журналістських розслідувань – 10+ 1 бал
Самостійна робота	Самостійна робота до Теми 12 – 5 балів.	Самостійна робота до Теми 13 – 5 балів.	Самостійна робота до Теми 14 – 5 балів.	Самостійна робота до Теми 15 – 5 балів.	Самостійна робота до Теми 16 – 5 балів.	Самостійна робота до Теми 17 – 5 балів.
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)					

Тиждень	I	II	III	IV	V
Модулі	Змістовий модуль IV. Безпека журналістів в екстремальних умовах				
Лекції	1			2	
Дати					
Теми лекцій	Журналістика екстремальних ситуацій та проблеми безпеки - 1 бал.				
Теми семінарів	Безпека журналістів / фрілансерів / фіксерів у «гарячих точках», місцях масових заворушень та зонах стихійних лих – 10+ 1 бал	Цифрова безпека журналістів в екстремальних ситуаціях – 11 балів.	Проблеми психічного здоров'я та професійного вигорання журналістів – 10+ 1 бал.		
Самостійна робота	Самостійна робота до Теми 18 – 5 балів.	Самостійна робота до Теми 19 – 5 балів.	Самостійна робота до Теми 20 – 5 балів.	Самостійна робота до Теми 21 – 5 балів.	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 4 (25 балів)				

Заочна форма навчання

Разом: 120 год., з них: лекційні – 4 год., семінари – 12 год., самостійна робота – 104 год.

Тиждень	I	II	III		IV	V
Модулі	Змістовий модуль I. Міжнародна практика захисту журналістів у сучасному світі					
Лекції	1				2	
Дати						
Теми лекцій	Проблема безпеки журналістів у сучасному світі: глобальний та національний виміри - 1 бал					
Теми семінарів		Нормативно-правове поле захисту прав журналістів – 10+1 бал.				
Самостійна робота	Самостійна робота до Тем 1 – 5 балів.	Самостійна робота до Тем 2 – 5 балів.				
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)					

Тиждень	I	II	III		IV	V
Модулі	Змістовий модуль II. Проблеми безпеки редакцій та журналістів у цифровому середовищі					
Лекції	1				2	
Дати						

Теми лекцій						
Теми семінарів	Гендерний вимір безпеки журналістів – 10+1 бал.	Конвергентна редакція: особливості функціонування у ризиковому у цифровому середовищі та інструменти цифрового захисту – 10+1 бал.				
Самостійна робота	Самостійна робота до Темі 3 – 5 балів.	Самості на робота до Темі 4 – 5 балів.	.			
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 2 (25 балів)					

Тижень	I	II	III	IV	V
Модулі	Змістовий модуль III. Безпека журналістського розслідування				
Лекції	1			2	
Дати					
Теми лекцій	Безпека журналістського розслідування у сучасному цифровому середовищі – 1 бал.				
Теми семінарів		Безпека журналістів в соціальних мережах = 10+1 бал.			

Самостійна робота	Самостійна робота до Теми 5 – 5 балів.	Самості на робота до Теми 6 - 5 балів.				
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)					

Тиждень	I	II	III	IV	V
Модулі	Змістовий модуль IV. Безпека журналістів в екстремальних умовах				
Лекції	1			2	
Дати					
Теми лекцій					
Теми семінарів	Проблеми безпеки журналістів в ситуації світу пост правди / мізоправди / реваншу пропаганди – 10+1бал.	Безпека журналістів в екстремальних умовах та проблеми цифрового захисту – 10 + 1бал.			
Самостійна робота	Самостійна робота до Теми 7 – 5 балів.	Самості на робота до Теми 8 - 5 балів.			
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 4 (25 балів)				

8. Рекомендовані джерела

Основні:

1. Збірник документів Ради Європи. Безпека журналістів // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rm.coe.int/16806b5970>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

2. Кодекс практики Європейського Союзу щодо протидії дезінформації // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.nrada.gov.ua/foreign_practice/, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).
3. Посібник до навчального курсу щодо безпеки журналістів. Курс розроблено спільно трьома інституціями: Національною школою суддів, Національною академією внутрішніх справ і Тренінговим центром прокурорів України за підтримки Проєкту «Європейський Союз та Рада Європи працюють разом для підтримки свободи медіа в Україні». // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rm.coe.int/bezpeka-zhurnalistiv-posibnyk-final-print-1-/1680a3f8df>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).
4. Посібник з верифікації. Визначний гід з верифікації цифрового контенту для висвітлення надзвичайних подій // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://verificationhandbook.com/book_ua/chapter8.php#, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).
5. Посібник з безпеки для журналістів: Посібник для репортерів у небезпечних зонах. Reporters sans frontières (France), 2022 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381168>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).
6. Україна Висвітлення конфлікту в Україні: практичний посібник для журналістів // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.thomsonfoundation.org/media/33402/ukraine-1203bleed_ukr_preview.pdf, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).
7. Цифрова безпека журналіста-розслідувача // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://video.detector.media/lessons/cyfrova-bezpeka-zhurnalista-rozsliduvacha-i19>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

Додаткові:

8. Безпека інформації: навч. посіб. / Інститут масової інформації // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://imi.org.ua/bezpeka/spravochnik-po-bezopasnosti>, вільний. – (Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).
9. Безпека журналістів в Україні: існуючі виклики і шляхи їх подолання // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/3099965-bezpeka-zurnalistiv-v-ukraini-isnuuci-vikliki-ta-slahi-ih-podolanna.html>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).
10. Безпека журналістів, онлайн-наси́льство, створення сприятливого простору для нових спільнот цифрових медіа – теми обговорення другого дня Всесвітньої конференції з питань свободи преси // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nrada.gov.ua/bezpeka-zhurnalistiv-onlajn->

nasylstvo-stvorennya-spryyatlyvogo-prostoru-dlya-novyh-spilnot-tsyfrovyh-media-temy-obgovorennya-drugogo-dnya-vsesvitnoyi-konferentsiyi-z-pytan-svobody-presy/, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

11. Бойкіс В. Facebook сканує всі обличчя і створює «цифровий біометричний шаблон». ФБ слідкує за вами, навіть коли ви на інших сайтах. Зібрані дані продають / В. Бойкіс [Текст] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://texty.org.ua/pg/article/newsmaker/read/74461/facebook_skanuje_vsi_oblych_hcha_i_stvoruje_syfrovuj, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

12. Вальорска М. Агнешка. Діпфейк та дезінформація: практ. Посіб. / Агнешка М. Вальорска; пер. З нім. В. Олійника – К.: Академія української преси; Центр Вільної Преси, 2020. – 36 с. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.aup.com.ua/uploads/DEEPFAKES_FNF_AUP_2020.pdf, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

13. Верховна Рада посилила відповідальності за злочини 46-тї журналістів // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://detector.media/community/article/184510/2021-02-02-verkhovna-rada-posylyla-vidpovidalnosti-za-zlochyny-protu-zhurnalistiv/>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

14. Видання New York Times визнало, що герой подкасту «Халіфат» вигадав історію про своє перебування в Сирії // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ms.detector.media/manipulyatsii/post/26264/2020-12-23-vydannya-new-york-times-vyznalo-shcho-geroy-podkastu-khalifat-vygadav-istoriyu-pro-svoie-perebuvannya-v-syrii/>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

15. Вступ до безпеки. Онлайн-курс з громадянської журналістики // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://school-cj.org/courses/security>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

16. Гарантії забезпечення свободи слова (інформація підготовлена з використанням Звіту Генерального Секретаря РЄ Турбйорна Ягланда «Демократично-правова держава, права людини та верховенство права. Популізм – особливості системи стримувань і противаг у Європі») // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.nrada.gov.ua/foreign_practice/, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

17. «Гендер в деталях» випустив серію жартівливих картинок для журналістів на тему сексизму // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://imi.org.ua/news/hender-v-detalyah-vypustyv-seriyu-zhartivlyvyh-kartynok-dlyal-zhurnalistiv-na-temu-seksyzmu/>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

18. Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки: навчальний посібник / за заг. ред. В. О. Жадька; ред.-упор. : О. І. Харитоненко, Ю. С. Полтавець. – Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. – 356 с. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/22263/Hibrydna%20Viina%20I%20Zhurnalistyka_2018.pdf?sequence=4&isAllowed=y, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

19. Довідник безпеки журналістів // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cje.org.ua/sites/default/files/library/Dovydnik-bezpeki-gurnalistiv.pdf>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

20. Загальні рекомендації за результатами міжнародної конференції «Безпека журналістів в Україні. Припинення безкарності» (м. Київ, 25 жовтня 2016 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806c3ede>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

21. Захист прав, свобод і безпеки людини в інформаційній сфері в сучасних умовах // Матеріали другої науково-практичної конференції. 21 травня 2020 р., м. Київ. / Упоряд.: С.О. Дорогих, В.Ф. Фурашев, В.Г. Пилипчук, О.В. Петришин. – Київ, 2020. – 376 с.

22. Звіт Інституту з вивчення журналістики Ройтерз (Reuters Institute for the Study of Journalism – RISJ) при Оксфордському університеті щодо цифрових новин // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.nrada.gov.ua/foreign_practice/, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

23. Земляна І., Романюк О. Журналіст і (НЕ) безпека. Посібник для журналістів, які працюють в небезпечних умовах. 2016 рік / І. Земляна, О. Романюк [Текст] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Zhurnalist-i-nebezpeka.pdf>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

24. Зубченко Я. Я. Погляд у майбутнє. Чого досягли окуляри доповненої реальності / Я. Зубченко [Текст] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ms.detector.media/trendi/post/26194/2020-12-15-poglyad-u-maybutnie-chogo-dosyagly-okulyary-dopovненоi-realnosti/>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

25. Інститут масової інформації створив сайт з безпеки для журналістів // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://detector.media/infospace/article/118301/2016-08-31-institut-masovoi-informatsii-stvoriv-sait-z-bezpeki-dlya-zhurnalistiv/>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

26. Інформаційна безпека: соціально-правові аспекти: Підручник. Остроухой Б. В., Петрик Б. М., Пнсяжнюк М. М. та ін.; за заг- ред. Є. Д. Скулиша. – К. КНТ, – 776 с. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_1352_84114000.pdf, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

27. Кастельс М. Інтернет-Галактика.– К.: Ваклер. 2007. – 290 с.

28. Категорія: цифрова безпека // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://j-sos.org.ua/category/novyny/tsyfrova-bezpeka/>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).
29. Кібербезпека в умовах розгортання четвертої промислової революції (industry 4.0): виклики та можливості для України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/informaciyni-strategii/kiberbezpeka-v-umovakh-rozgortannya-chetvertoi-promislovoi>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).
30. Кольцов М. «Постправа починається, коли вам не байдуже, правда чи це брехня» / М. Кольцов [Текст] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://kunsht.com.ua/mixajlo-kolcov-postpravda-pochinayetsya-koli-vam-bajduzhe-pravda-ce-chi-brexnya/>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).
31. Кольцов М. Цифрова особистість у небезпеці. Базовий комплекс прийомів для кіберзахисту / М. Кольцов [Текст] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mediadriver.online/tsifrova_osobystist_u_nebezpetsi/tsifrova-osobystist/, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).
32. Користувачі Facebook оцінюватимуть достовірність новин // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dw.com/uk/%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%87%D1%96-facebook-%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%BC%D1%83%D1%82%D1%8C-%D0%B4%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%B2%D1%96%D1%80%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C-%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD/a-42232042>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).
33. Кращі програми для журналістів, які знімають відео на мобільні телефони // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://imi.org.ua/advice/kraschi-programi-dlja-jurnalistiv-yaki-znimayut-video-na-mobilnitatefoni/>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).
34. Мова ворожнечі у ЗМІ: якою вона буває та до чого призводить (інфографіка) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://imi.org.ua/advice/mova-vorojnechi-u-zmi-yakoju-vona-buvae-ta-do-chogo-prizvodit-infografika/>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).
35. Міжнародна федерація журналістів запустила кампанію «Кінець безкарності» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://detector.media/community/article/182110/2020-11-02-mizhnarodna-federatsiya-zhurnalistiv-zapustyla-kampaniyu-kinets-bezkarnosti/>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).
36. Навчальні матеріали: Робота журналіста в гарячих точках (відео+інфографіка) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://imi.org.ua/advice/navchalni-materiali-roboty-jurnalista-v-garyachih-tochках>

tochkah-videoinfografika/, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

37. Неправові ризики та безпека журналістів-розслідувачів // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://video.detector.media/lessons/nepravovi-ryzuku-ta-bezpeka-zhurnalistiv-rozsliduvachiv-i17>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

38. Нові журналістські розслідування проти Facebook // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mind.ua/news/20232544-novi-zhurnalistski-rozsliduvannya-proti-facebook-kompaniya-ne-hoche-virishuvati-problemi>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

39. Пам'ятка про особисту безпеку журналіста // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://j-sos.org.ua/?p=120>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

40. Пашинська А. Зброя, наркотики та кілери. Що приховує чорний бік інтернету // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://espreso.tv/article/2017/02/21/po_toy_bik_internetu, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

41. Поради журналістам: як перевірити достовірність фото з соцмереж // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://imi.org.ua/advice/poradi-junalistam-yak-pereviriti-dostovirnist-foto-z-sotsmerezj/>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

42. Посібник із впровадження Рекомендації СМ/Rec (2013)1 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо гендерної рівності та медіа // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rm.coe.int/final-ukr/1680972d5d>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

43. Посібник з прав людини для інтернет-користувачів та пояснювальний меморандум (Рекомендація СМ/Rec(2014)6 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам щодо посібника з прав людини для Інтернет-користувачів та пояснювальний меморандум) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016802e3e96>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

44. Посібник до навчального курсу щодо безпеки журналістів. Курс розроблено спільно трьома інституціями: Національною школою суддів, Національною академією внутрішніх справ і Тренінговим центром прокурорів України за підтримки Проєкту «Європейський Союз та Рада Європи працюють разом для підтримки свободи медіа в Україні», 2021 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rm.coe.int/bezpeka-zhurnalistiv-posibnyk-final-print-1-/1680a3f8df>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

45. Почепцов Г.Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології XXI століття. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2017.

46. Почепцов Г.Г. Когнітивна війна: коли ти живий, а розум вже інший // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.aup.com.ua/kognitivna-viyna-koli-ti-zhiviy-a-rozum/>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

47. Права людини та медіадіяльність: Збірник навчальних програм викладачів і викладачок журналістики / За ред. Шендеровського К. – К.: Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, 2018 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <file:///C:/Users/pc/Downloads/Training.pdf>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

48. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Безпека діяльності журналістів в Україні: стан, проблемні шляхи їх вирішення» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.golos.com.ua/article/326869>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

49. Рекомендації для прокурорів у справах про злочини проти журналістів. ЮНЕСКО [33670], International Association of Prosecutors Ouellet, Sabin [author] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000375138_ukr, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

50. Рябоштан І. Фізична агресія проти журналістів, закритість влади та кіберзлочинність стали основними трендами 2020 року – Романюк / І. Рябоштан [Текст] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://detector.media/community/article/182119/2020-11-02-fizychna-agresiya-proty-zhurnalistiv-zakrytist-vlady-ta-kiberzlochynnist-staly-osnovnymy-trendamy-2020-roku-romanyuk/>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

51. Соціальна інженерія: як шахраї використовують людську психологію в інтернеті // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/socialna-inzhenerija-shaxrajstvo/29460139.html>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

52. Темний бік анонімності – що таке Darknet і як він працює // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nachasi.com/2017/05/01/what-is-darknet/>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

53. Темний бік інтернету: справжня глибина Мережі в 500 разів більша за те, що знає Гугл // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://texty.org.ua/pg/article/editorial_1/read/16308/Temnyj_bik_internetu_spravzhna_glybyna_Merezhi_v, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

54. Цифрова безпека журналіста. Відеопосібник від АУП // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.facebook.com/aupfoundation/videos/662125445335624/>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

55. Цифрова безпека: поради // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cpj.org/uk/2022/03/%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0>

[%B2%D0%B0-%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B8/](#), вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

56. Цифрова безпека: Посібники для кращого захисту від зловживань в Інтернеті // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cpj.org/uk/2022/05/%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B8-%D0%B4%D0%BB%D1%8F-%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%89%D0%BE%D0%B3/>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

57. Чулівська І. Як журналістові не стати жертвою фітінгу / І. Чулівська [Текст] // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/how_to/yak_zhurnalistovi_ne_stati_zhertvoyu_fishingu/, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

58. Як висвітлювати конфліктно вразливі групи населення (інфографіка) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://imi.org.ua/advice/yak-visvitlyuvati-konfliktno-vrazliviy-grupi-naselennya-infografika/>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

59. Як захистити журналістів та інших медіаучасників? Посібник з імплементації Основних вказівок Рекомендації СМ/Рес(2016)4 щодо захисту журналістики й безпеки журналістів та інших медіа учасників // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rm.coe.int/-final-posibnyk-z-implementatsii-6/1680a28b2e>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

60. Dark Web: прихована сторона інтернету, яка поширена в Україні // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ua.krymr.com/a/28780753.html>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

61. 4 факти, які потрібно знати про «темний» інтернет // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.imena.ua/blog/about-dark-web/>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

62. COVID-19: ключові кібербезпекові тренди // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/informaciyna-politika/covid-19-klyuchovi-kiberbezpekovi-trendi>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

63. 10 практичних порад для журналістів щодо поведінки на акціях протесту // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://imi.org.ua/infographics/10-praktychnyh-porad-dlya-zhurnalistiv-schodo-povedinky-na-aktsiyah-protestu/>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

64. 14 практичних порад щодо поведінки на акціях протесту. Пам'ятка для журналістів // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://imi.org.ua/advice/14-praktichnih-porad-schodo-povedinki-na-aktsiyah-protestu-pamyatka-dlya-jurnalistiv/>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

65. Відео. Фейсбук: кампанія проти ненависницьких коментарів // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dw.com/uk/facebook-%D0%BF%D0%BE%D1%81%-%B8%D0%BB%D0%B8%D1%82%D1%8C-%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D1%82%D1%8C%D0%B1%D1%83-%D0%B7-%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%8E-%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%96-%D1%82%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%BE%D1%8E/a-42274720>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

66. Council of Europe Data Protection website // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.coe.int/web/data-protection/home>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

67. Complete list of the Council of Europe's treaties // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.coe.int/web/conventions/full-list>, вільний. – Назв. з екрану (дата звернення: 01.01.2023).

Навчальні курси:

68. Цифрова безпека журналістів та інших працівників медіа. Prometheus // https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+DSJ101+2022_T1/about (актуально на 01.01.2023).

Онлайн дискусії

69. Журналістика-2022: безпека, стійкість, етика // <https://www.osce.org/uk/project-coordinator-in-ukraine/518148> (актуально на 01.01.2023).

Комісія з журналістської етики та Координатор проектів ОБСЄ в Україні проводили для журналістів щотижневі онлайн-дискусії з експертами з різних актуальних для сьогодення тем.

- Як вберегти від наслідків інформаційних впливів журналісту та його аудиторії під час війни
- Стійкість журналіста під час воєнного стану: психологічний аспект
- Хімічні загрози під час війни. Що потрібно знати журналістам?
- Журналістський матеріал як інструмент в судовому розгляді щодо збройних конфліктів
- Мінна небезпека, ризики для журналістів в зоні бойових дій

Тренінги:

70. Тренінг НСЖУ "Фізична безпека журналістів в Україні" // <https://www.facebook.com/nsju.org/videos/229896219335354> (актуально на 01.01.2023).

71. Тренінг НСЖУ «Психологічна безпека журналістів, які висвітлюють війну в Україні»

<https://www.facebook.com/nsju.org/videos/958736051484996> (актуально на 01.01.2023).

Прес-конференції:

72. Безпека журналістів в Україні: існуючі виклики та шляхи їх подолання

Організатор: Міністерство культури та інформаційної політики України у співпраці з проектом «Європейський Союз та Рада Європи працюють разом для підтримки свободи медіа в Україні» //

<https://www.youtube.com/watch?v=RZxN9exQzkU> (актуально на 01.01.2023).